

VATT/275/00.03.01/2026

Lausunto: HE 113/2026: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

HE 113/2026 esittää kotitalousvähennyksen väliaikaista korottamista vuosille 2026 ja 2027 ja matkakuluvähennyksen omavastuuosuuden väliaikaista laskemista vuodelle 2026 sekä työnantajan tarjoaman omaehtoisen liikunta- ja kulttuuriedun enimmäismäärän pysyvää korottamista. Kokonaisuutena arvioidaan, että toimet vähentävät verotuloja 109 miljoonalla vuonna 2026, 83 miljoonalla vuonna 2027 ja 6 miljoonalla eurolla vuonna 2028. Tässä lausunnossa arvioidaan näitä toimia kutakin erikseen.

Yleisesti voidaan todeta, että ehdotetut muutokset toteutuessaan näkyisivät varsin vähän Suomen talouskasvussa tai työllisyydessä tai toisaalta harmaan talouden vähentymisenä. Tähän vaikuttaa jo esitettyjen muutosten suhteellinen pieni koko. Lisäksi tutkimuskirjallisuuden perusteella kotitalousvähennyksestä voidaan todeta, että kotitalousvähennyksen suurempikaan muuttaminen ei vaikuttaisi kovin paljoa työllisyyteen, palveluihin kohdistuvaan kulutukseen ja siten talouskasvuun (Harju ym. 2025 ja Buettner ym. 2023). Tulonjaollisesti voidaan todeta, että sekä kotitalousvähennys että työnantajan tarjoama omaehtoinen virkistysetu kohdistuu keski- ja etenkin suurituloisiin kotitalouksiin, kuten esityskin toteaa. Vaikka esityksen väliaikainen verotulojen vähennys ei ole suhteessa muihin tuloveron kevennyksiin kovin suuri, on kuitenkin tuo noin 100 miljoonaa euroa julkisen talouden suuresta sopeutusurakasta pois, ja pitää korvata siten jollain muulla toimella.

Kotitalousvähennys

Kotitalousvähennystä on muutettu tiheään ja eri suuntiin sen olemassaolon ajan (ks. esim. Harju ym. 2021). Esimerkiksi työkustannuksista saatava korvausprosentti on vaihdellut 60 % ja nykyisen 35 % välillä ja vähennyksen yläraja alun noin 900 euron ja 3000 euron välillä. Petteri Orpon hallitus päätti aiemmin lopettaa väliaikaisen korotetun kotitalousvähennyksen ja samalla laskea kotitalousvähennyksen ylärajaa ja korvausprosenttia sekä nostaa omavastuuosuutta vuodelle 2025 niin, että nykyinen korvausprosentti on ollut 35 %, yläraja on 1600 euroa vuodessa ja omavastuu 150 euroa. Hallituksen esityksessä näitä muutettaisiin vuosille 2026 ja 2027 niin, että korvausprosentti nousisi 40 %:iin ja suurin mahdollinen vähennys 2100 euroon omavastuuosuuden säilyessä ennallaan. Palkkana maksettu työkorvauksen vähennys nousisi 13 %:sta 15 %:iin. Hallituksen esitys siis muuttaisi (väliaikaisesti) kotitalousvähennystä toiseen suuntaan kuin vuotta 2025 koskenut edellinen uudistus teki.

Hallituksen esitystä voikin kotitalousvähennyksen kohdalla arvioida kriittisesti sen takia, että kotitalousvähennyksen ehtoja juuri vuotta aiemmin kiristettiin perusteluna löytää lisää sopeutuskeinoja. Vaikka esitetty korotus kotitalousvähennykseen onkin väliaikainen kahdelle vuodelle ja kooltaan melko vaatimaton, on vaikea nähdä merkittävää muutosta olosuhteissa, jotka johtivat aiemmin kotitalousvähennyksen saantiehtojen kiristämiseen. Valtiontalouden sopeutusta tarvitaan edelleen mittavissa määrin, eikä ymmärrys kotitalousvähennyksen mahdollisista vaikutuksista työllisyyteen tai talouskasvuun ole muuttunut.

Kotitalousvähennystä on aiemminkin muutettu tiheällä aikavälillä eri suuntiin. Jos kotitalouden ja yritykset eivät voi luottaa verotuksellisen toimintaympäristön olevan vakaa, se entisestään saattaa vähentää vähennyksen luomia kannustinvaikutuksia.

Tutkimuskirjallisuuden perusteella kotitalousvähennys ylipäättään tai nyt esitetty korotus tuskin lisää palveluihin kohdistuvaa kysyntää ja siten palvelualojen työllisyyttä tai talouskasvua (Harju ym. 2025 ja Buettner ym. 2023). Tutkimuksissa on pystytty hyödyntämään asetelmia, joissa kotitalousvähennystä on laajennettu merkittävästi ja pystytty vertaamaan joko toisen maan tai toisen alan yritysten raportoimien arvonlisäverojen ja muiden verosuureiden kehittymistä keskenään tuon muutoksen yli. Tutkimuksissa on pystytty tunnistamaan ne yritykset, joiden piirissä kuluttajat ovat kotitalousvähennystä käyttäneet. Silti yritysten raportoimien arvonlisäverojen tai kokonaisyhtymien kehitys ei ole kasvanut tavalla, joka ilmentäisi yrityksiin kohdistuvan kokonaiskysynnän lisääntyneen. Harju ym. (2025) eivät myöskään havaitse harmaan talouden vähentyneen tilastollisesti merkittävästi Ruotsin siivouspalveluiden kotitalousvähennyksen käyttöönoton yhteydessä, joka ilmenisi tilitettyjen arvonlisäverojen lisääntymisenä. Sen sijaan Saksassa Buettner ym. (2023) löytävät viitteitä tilitettyjen arvonlisäverojen kasvamisesta remonttipalveluihin suunnatun vähennyksen kasvun yhteydessä ja Doerr ja Necker (2021) havaitsevat kyselytutkimuksessa viitteitä kotitalousvähennyksen harmaan talouden vaikutuksista. Mainittakoon, että vaikka kotitalousvähennys vähentäisi harmaata taloutta joidenkin yritysten kohdalla, vähennyksestä koituva verotulomenetys on suurempi kuin harmaan talouden torjunnasta saatu verotulojen lisäys.

Kotitalousvähennys on verotulojen näkökulmasta kohtuullisen kallis järjestelmä. Tämä johtuu siitä, että kotitalousvähennystä hyödyntävät herkästi kaikki sellaiset, jotka jo muutenkin olisivat käyttäneet vähennykseen oikeuttavia palveluita. Heidän kannattaa tällöin hakea vähennystä. Vähennys ei yllä mainittujen tutkimusten valossa kuitenkaan kovin herkästi houkuta uusia kuluttajia palveluiden käyttäjiksi ja siten vähennyksen piiriin tai nykyisiä palvelujen kuluttajia hankkimaan lisää palveluita (Harju ym. 2025). Siksi vähennyksestä muodostuu ensisijaisesti tulonsiirto jo nykyisin palveluja kuluttaville kotitalouksille. Nämä kotitaloudet ovat verotilastojen ja hallituksen esityksenkin sisältämien lukujen valossa ennen kaikkea suurituloisia kotitalouksia.

Vähennyksen korottaminen kustantaisi esityksen mukaan noin 77 miljoonaa euroa verotulojen menetyksenä, mikä on uskottava arvio. Kaikki sopeutustoimet aiheuttavat haittaa talouteen ja veronmaksajille ja vastaavasti kotitalousvähennyksen korotus hyödyttää joitain vähennyksen käyttäjiä. Keskeinen kysymys on, miten tehdään ja kehen kohdistuvat vastaavan suuruusluokan, vaihtoehtoiset sopeutustoimet.

Matkakuluvähennyksen omavastuuosuuden väliaikainen alennus

Hallituksen esitys sisältää matkakuluvähennyksen omavastuuosuuden väliaikaisen alennuksen 900 eurosta 800 euroon. Tämän pääasiallinen perustelu on helpottaa työmatkakuluja aikana, jolloin polttoaineiden hinnat ovat maailmantaloudellisesta tilanteesta johtuen kohonneet. Tähän arvioidaan kuluun yhteensä noin 26 miljoonaa verotuloja. Esitys ei siis ole verotuloja alentavalta vaikutukseltaan tai yksittäiselle matkakuluvähennystä käyttävälle kovin suuri. Siitä huolimatta voi kysyä onko polttoaineiden hintojen nousun vaikutusten pehmentäminen kuluttajille hallituksen ilmastotavoitteiden kannalta oikean suuntainen. Korkeammat polttoaineiden maailmanmarkkinahinnat voisivat parhaimmillaan vauhdittaa liikenteen sähköistymistä, jota Suomi kipeästi tarvitsisi, jos hallitusohjelmassakin mainittuihin ilmastotavoitteisiin haluttaisiin päästä.

Työnantajien omaehtoisen liikunta- ja kulttuuriedun korottaminen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös työnantajien tarjoaman omaehtoisen liikunta- ja kulttuuriedun korottamista. Tämä esitys on pysyvä toisin kuin hallituksen esityksen muut osat. Perusteluina mainitaan muun muassa, että nykyinen 400 euron etuus on pysynyt samana nimellisesti vuodesta 2009 lähtien ja sen korottaminen esityksen mukaisesti 540 euroon korjaisi inflaation aiheuttaman edun reaalisien arvojen vähenemisen. Ansiotuloveroa korotuksen arvioidaan vähentävän noin 5 miljoonaa euroa vuosittain ja yhteisöveron tuottoa noin

16.6.2026

VATT/275/00.03.01/2026

miljoonalla. Näihin arvioihin sisältyy aineiston puutteen vuoksi huomattavasti suurempaa epävarmuutta. Työnantajat kustantavat osan palvelujen arvosta työntekijän saadessa verovapaan edun. Itse verovapaalla edulla pyritään vaikuttamaan siihen, että työntekijät virkistäytyisivät liikunta- ja kulttuuripalveluja käyttämällä edun ansiosta. Kyseessä on siis samantapainen kysymys kuin se, missä määrin suurempi kotitalousvähennys aiheuttaa lisääntyntä kotitalouspalvelujen käyttöä.

Liikunta- ja kulttuuriedun vaikutuksista ei ole samantapaista luotettavaa tutkimustulosta kuin kotitalousvähennyksestä. Mutta yleistäen muusta tutkimuskirjallisuudesta voidaan todeta, että tähän liittyy samantapaisia tehokkuus- ja tulonjakokysymyksiä kuin kotitalousvähennykseen. Ensinnäkin liikunta- ja kulttuurietua käyttävät herkästi sellaiset, jotka käyttävät joka tapauksessa liikunta- ja kulttuuripalveluita. Siten verotuloja kuluu paljon näiden palvelujen tukemiseen, joita olisi kulutettu joka tapauksessa. Vaikka etuus lisäisikin liikunta- ja kulttuuriharrastuksia, pitäisi tätä lisäkäyttöä suhteuttaa siihen paljon verotuloja kuluu joka tapauksessa palveluja käyttävien tukemiseen. Tulonjakokysymyksenä on hyvä huomata, että tällöin tuetaan suhteellisen hyvätuloisten työssäkäyvien harrastuksia.

Tuomas Kosonen
Tutkimusprofessori

Jakelu Sara Kuitunen
Eduskunta / Verojaosto

Lähteet:

Buettner, T., Madzharova, B., & Zaddach, O. (2023). Income tax credits for consumer services: A tool for tackling VAT evasion? *Journal of Public Economics*, 220, 104836.

Doerr, A., & Necker, S. (2021). Collaborative tax evasion in the provision of services to consumers: A field experiment. *American Economic Journal: Economic Policy*, 13 (4), 185–216.
<https://doi.org/10.1257/pol.20190675>

Harju, Jarkko, Sami Jysmä, Aliisa Koivisto ja Tuomas Kosonen (2021). Does Household Tax Credit Increase Demand and Employment in the Service Sector? Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 1/2021.

Harju, Jarkko, Sami Jysmä, Aliisa Koivisto ja Tuomas Kosonen (2025). Do Tax Credits for Cleaning Services Increase Consumption? *International Tax and Public Finance*, August 2025.

